

ANNA STELIGA

ORCID: 0000-0002-4750-7285

Caravaggio i inni mistrzowie

Arcydzieła z kolekcji Roberta Longhiego w Zamku Królewskim w Warszawie

Chłopiec gryziony przez jaszczurkę czy *Narcyz przy źródle* (suplement do wystawy, obraz wypożyczony z Palazzo Barberini w Rzymie) pędzla Michelangela Merisiego, a także ponad czterdzieści płócien artystów z Włoch i Europy Północnej XVI i XVII w. można było podziwiać po raz pierwszy w Polsce, w Zamku Królewskim w Warszawie. Niezwykle dzieła znalazły się na wystawie *Caravaggio i inni mistrzowie. Arcydzieła z kolekcji Roberta Longhiego*. Wśród prezentowanych obrazów były obrazy autorstwa innych mistrzów, jak m.in. Lorenzo Lotto (przedstawienia świętych), czy Battista del Moro (*Judyta z głową Holofernesa*).

Zamek Królewski przygotował ponadto bogaty program wykładów oraz różnorodnych zajęć związanych z ekspozycją m.in. zajęcia z edukatorami w przestrzeni wystawy, zwiedzanie z kuratorem, program edukacyjny dla szkół, kurs malarstwa i wiele innych ciekawych propozycji dla dzieci, dorosłych i rodzin z dziećmi. Wystawie towarzyszył naukowy katalog zawierający eseje i noty opracowane przez badaczy związanych z Fundacją Longhiego. W nim możemy przeczytać m.in. „Swoimi dziełami Caravaggio dokonał rewolucji, co zostało zauważone i docenione przez współczesnych, a potem szybko zapomniane i odsunięte w zakamarki pamięci na długie dziesięciolecia. Dopiero florencki krytyk sztuki Roberto Longhi w połowie XX w. przypomniał tę twórczość i podniósł do najwyższej rangi, wskazując na jej prekursorski charakter”¹.

Michelangelo Merisi, lepiej znany pod przydomkiem Caravaggio, był nie tylko prekursorem baroku, ale także kimś, kto zmienił kierunek rozwoju sztuki ku nowoczesności. Po ponad czterech wiekach od owianej tajemnicą śmierci, nie przestaje fascynować. Każda wizyta jego obrazów poza granicami Włoch to wielkiej rangi wydarzenie kulturalne w kraju gospodarzy.

Największą grupę spośród eksponowanych dzieł stanowiły prace tzw. caravaggionistów – artystów, na których styl zasadniczy wpływ miały rozwiązania artystyczne wypracowane przez geniusza z Mediolanu. Podziwiać można było powstałe na przestrzeni niemal całego XVII stulecia płótna pochodzących z różnych ośrodków włoskich mistrzów, jak m.in. Domenico Fetti

Michelangelo Merisi da Caravaggio, *Narcyz przy źródle*, 1597–1599, olej na płótnie, fot. A. Steliga

(*Pokutująca Maria Magdalena*), Carlo Saraceni (*Znalezienie Mojżesza przez córki faraona* i *Judyta z głową Holofernesa*), Giovanni Battista Caracciolo (*Złożenie do grobu*), Mattia Preti (*Zuzanna i starcy*) czy Filippo di Liagno (*Nocny biwak w świetle księżyca*).

Mniej liczny, ale równie interesujący pod względem artystycznym, jest zespół malowideł autorstwa odwołujących się do stylu Caravaggia artystów z krajów leżących na północ od Alp – Francji i Holandii. W grupie tej znalazły się obrazy m.in. Valentina de Boulogne (*Zaparcie się św. Piotra*), Dircka van Baburena (*Pojmanie Chrystusa*), Matthiasa Stomera (dwie sceny z historią Tobiasza) i Gerrita van Honthorsta (*Czytający mnich*).

Wystawa: Caravaggio i inni mistrzowie.

Arcydzieła z kolekcji Roberta Longhiego

Miejsce: Zamek Królewski, Warszawa

Termin: 10 listopada 2021 – 10 lutego 2022

Kurator wystawy: Maria Cristina Bandera (Fondazione di Studi di Storia dell'Arte Roberto Longhi)

Kuratorzy polskiej edycji wystawy: Artur Badach, Zuzanna Potocka-Szawerdo

1 W. Fałkowski, *Słowo wstępne*, [w:] *Caravaggio i inni mistrzowie. Arcydzieła z kolekcji Roberta Longhiego, Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum*, Warszawa 2021, s. 8–9.